Γραπτές Μαρτυρίες για το Καρπάθικο Γλέντι και τους Φορείς του

[ακολουθείται η ορθογραφία των συγγραφέων]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Νίκος Ι. Παυλίδης † (γλεντιστής & μουσικός)
   [καταγωγή: Όλυμπος Καρπάθου, διαμονή: Ρόδος, ημερομηνία: 2013.05.13]
   Η ιδιοτοπικότητα του Καρπάθικου Γλεντιού
2. Μηνάς Λιγνός (γλεντιστής & μουσικός)
   [καταγωγή: Σπόα Καρπάθου, διαμονή: New Jersey USA, ημερομηνία: 2016.06.25]
   Το «Βάρος» των Παλαιών και των Νέων Γλεντιστών
3. Γιώργος Κ. Λιγνός (γλεντιστής & μουσικός)
   [καταγωγή: Σπόα Καρπάθου, διαμονή: Πηγάδια Καρπάθου, ημερομηνία: 2018.01.31]
   Καρπάθικο Γλέντι και Καταγραφή
4. Μανώλης Δημελλάς (γλεντιστής, ερευνητής, δημοσιογράφος, συγγραφέας)
   [καταγωγή: Μενετές Καρπάθου, διαμονή: Πειραιάς, ημερομηνία: 2018.07.08]
   Κωστής Βασιλαράκης, τ' άχολο περιστέρι της Καρπάθου

01. Νίκος Ι. Παυλίδης †
(γλεντιστής & μουσικός)
[2013.05.13]

Η Ιδιοτοπικότητα του Καρπάθικου Γλεντιού

Ο σεβασμός στην ιδιοτοπικότητα του καρπάθικου γλεντιού σε όλα τα χωριά της Καρπάθου, όπως εκφράζεται από τον ολυμπίτη λυριστή Νικόλαο Ι. Παυλίδη, απαντώντας σε σχόλιο στο youtube σχετικά με τον πατέρα του ολυμπίτη λυριστή Ιωάννη Ν. Παυλίδη και τον μεσοχωρίτη λυριστή Μηνά Παπαμηνά.

link πηγής

Νίκος Παυλίδης 5 years ago

Κάθε χωριό πρέπει να κρατήσει τα δικά του στοιχεία διαφορετικότητα στο παίξιμο,και όχι να απορροφήσει το ένα το άλλο.Ο πατέρας αναγνώριζε την τεχνική του Μηνά όπως και ο Μηνάς του Πατέρα.Από εκεί και πέρα όμως είναι υποκειμενικό τι του αρέσει του καθενός,ο πατέρας είχε το προσόν της μεταλλικής φωνής και του στίχου σε συνδυασμό με την τεχνική.Όσο για την μαντινάδα προς τον Μηνά όταν είσαι φιλοξενούμενος σε ένα χωριό πρέπει να τιμήσεις τα τοπικά όργανα,και αυτό έκανε!!

"Κάθε χωριό πρέπει να κρατήσει τα δικά του στοιχεία διαφορετικότητας στο παίξιμο, και όχι να απορροφήσει το ένα το άλλο. Ο πατέρας αναγνώριζε την τεχνική του Μηνά όπως και ο Μηνάς του Πατέρα. Από εκεί και πέρα όμως είναι υποκειμενικό τι του αρέσει του καθενός, ο πατέρας είχε το προσόν της μεταλλικής φωνής και του στίχου σε συνδυασμό με την τεχνική. Όσο για την μαντινάδα προς τον Μηνά όταν είσαι φιλοξενούμενος σε ένα χωριό πρέπει να τιμήσεις τα τοπικά όργανα, και αυτό έκανε!!"

02. Μηνάς Λιγνός
(γλεντιστής & μουσικός)
[2016.06.25]

Το "Βάρος" των Παλαιών & των Νέων Γλεντιστών

Με αφορμή το φαινόμενο της τοπικής πολιτισμικής ανωτερότητας που ενίοτε προτάσσεται από κάποιους, αναπτύσσεται ο προβληματισμός για το βάρος που σηκώνουν οι νεότεροι γλεντιστές και με το πώς τους στηρίζουν οι παλαιότεροι.

link πηγής

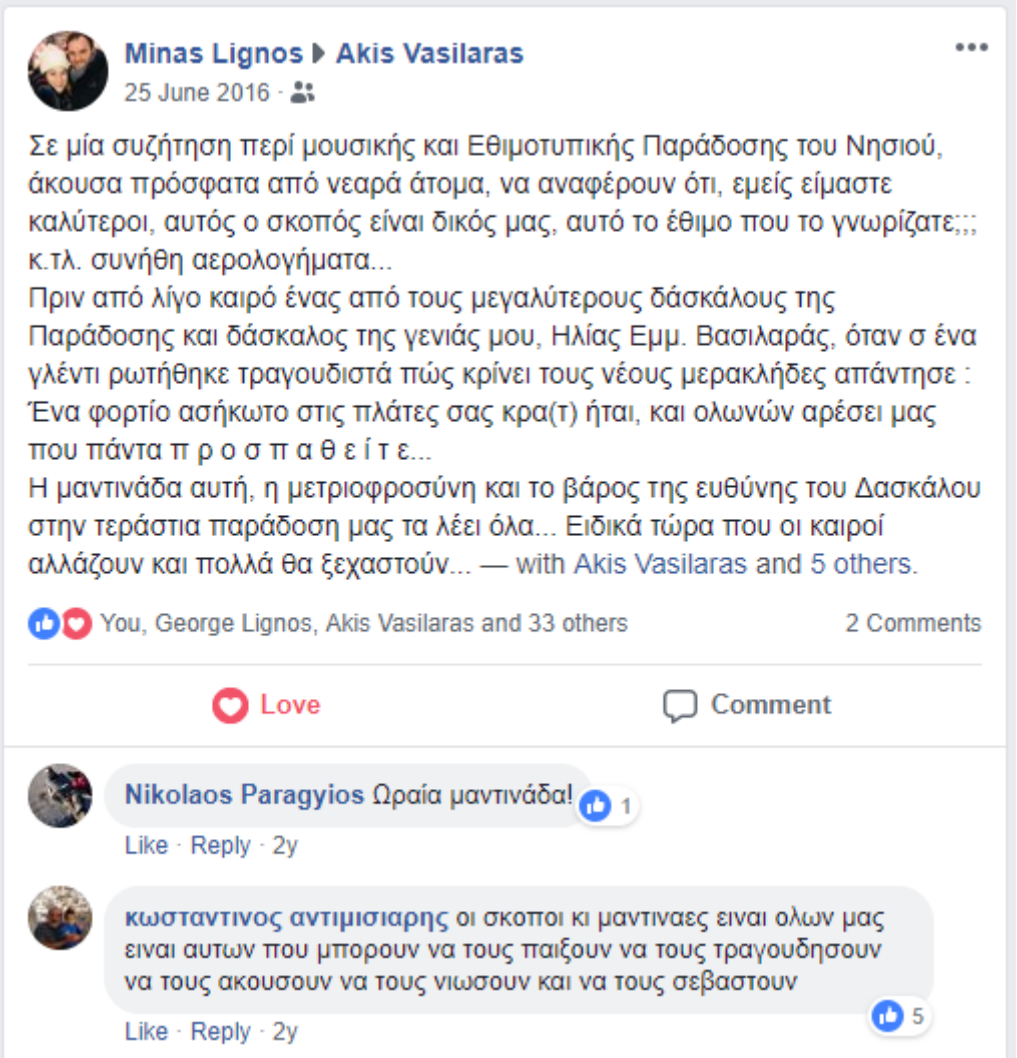

Σε μία συζήτηση περί μουσικής και Εθιμοτυπικής Παράδοσης του Νησιού, άκουσα πρόσφατα από νεαρά άτομα, να αναφέρουν ότι: "εμείς είμαστε καλύτεροι, αυτός ο σκοπός είναι δικός μας, αυτό το έθιμο που το γνωρίζατε;;;" κ.τ.λ. συνήθη αερολογήματα. Πριν από λίγο καιρό ένας από τους μεγαλύτερους δασκάλους της Παράδοσης και δάσκαλος της γενιάς μου, Ηλίας Εμμ. Βασιλαράς, όταν σ' ένα γλέντι ρωτήθηκε τραγουδιστά πώς κρίνει τους νέους μερακλήδες απάντησε:

"Ενα φορτίο ασήκωτο στις πλάτες σας κρα(τ)ήται,
και ολωνών αρέσει μας που πάντα π ρ ο σ π α θ ε ί τ ε".

Η μαντινάδα αυτή, η μετριοφροσύνη και το βάρος της ευθύνης του Δασκάλου στην τεράστια παράδοση μας τα λέει όλα. Ειδικά τώρα που οι καιροί αλλάζουν και πολλά θα ξεχαστούν.

03. Γιώργος Κ. Λιγνός
(γλεντιστής & μουσικός)
[2018.01.31]

Καρπάθικο Γλέντι και Καταγραφή

Η συμμετοχή στο καρπάθικο γλέντι και η παράλληλη καταγραφή του από την πλευρά των γλεντιστών, σκέψεις από τον Σποΐτη γλεντιστή Γιώργο Κ. Λιγνό στο χρονολόγιό του στο facebook.

link πηγής

George Lignos
31 January ·

Ειναι αληθεια οτι δεν υπαρχουν καταγεργαμμενα πολλα γλεντια απο το χωριο Σποα, Καρπαθου.
Αμομα και σημερα που ειναι τοσο απλο για καποιον να μαγνητοσκοπισει μια σκηνη εστω απο ενα γλεντι με το κινητο του, αλλα,παλι δεν φαινονται δημοσιευσεις και καταγραφες. Ισως υπαρχει πολυ μικρο αρχειο στα χερια λιγων.
Ρωτουν πολλοι, γιατι; Αλλοι θεωρουν οτι δεν γινεται τιποτα στο χωριο αυτο. Αλλοι ψαχνουν και δεν βρισκουν...
*Δεν αναφερομαι σε γλεντια γαμων, βαπτισεων κτλ γιατι εκεινα τα καταγραφει επαγγελματιας συνηθως.
Αναφερομε στα παμπολα εκεινα γλεντια που γεννηθηκαν "στο καφενε" στο κερασμα: "βαλε εκει μια μπιρα μωρε" ή στο "ε καθαριζεις καμια σαρδελα και καμια φετα ψωμι.." ή στο "ψησε μωρε και μια φουχτα αθερινο.."
Σε εκεινες τις στιγμες αναφερομαι.
Εκεινες λοιπον οι ωρες που ακολουθουν, πολλες φορες μπορει να γινουν και 6-7-8...ωρες... ειναι τοσο γνησιες, τοσο δυνατες και τοσο αληθηνες, οπως μας τις αφησαν οι παπουδες, οι γιαγιαδες, οι πατεραδες μας και οι χωριανοι μας καθαρες απο το χερι τους στο δικο μας, που σε καθηλωνουν..
Σε φερουν σε εσωτερικη ενταση καλης διαθεσης, που δημιουργει τετοια ενεργεια η οποια μονο με τραγουδι απο τους τραγουδιστες, με παιξιματα απο τα οργανα, με δυναμη ψυχης παρατηρητων και βλεματα γιαλισμενα και ξεκαθαρα απο κανενα δακρυ που κυλαει που και που, πολλες φορες σκεφτεσαι και δεν βρισκεις λογο που δακρισες οταν σε αρπαξει "η μαγισσα του Σπο'ι'τικου γλεντιου, μπορει να διωχετευτει προς τα εξω.
Η μαγισσα εκεινη ειναι τοσο φανταστικη για τους εξω και τοσο αληθηνη για τους μεσα, εκεινους που παλευουν να πουν κατι σε μια στιγμη χαρας, μεθης, λυπης... που επιφερει πληγμα στο μυαλο και στην καρδια τοσο σκληρο που λες μεσα σου θα την νικησω...θα παιξω κι αλλο...θα τραγουδισω κι αλλο..θα πιω πιο πολυ κρασι...ωστε να γινω ενα με την δυναμη της μαγισας του γλεντιου και να την πολεμισω!! Να την ημερεψω!!
Να την κανω να με υπακουσει! Να μην με τεαυματιζει αλλο...
Ειναι θεριο ομως..θεριο που τρωει και θρεφεται απο τα συναισθηματα της στιγμης εκεινης του γλεντιου..κι οσο μαχεσαι κοιτωντας την παρεα, θελοντας να πεις κι ακλα λογια..το μυαλο σου γυριζει ..και το θεριο μεγαλωνει και σε κυριευει..μπαινει μεσα σου και μιλαει με την γλωσσα σου κι υστερα...υστερα.. αφου κυριευσει την παρεα των γλεντιστων..δενει τους γυρω παρατηρητες χερι χερι και αφου εκεινοι δεν προλαβαν να μιλησουν με την γλωσσα, η μαγισσα..εκεινο το θεριο του γλεντιου, μπαινει μεσα τους και μιλα με την γλωσσα τους σωματος τους και αρχιζουν τον χορο ....και του μικρους-μικρους τους βαζει και ακουνε με γουρλωμενα ματια, σαν να λενε...μα τι κανουν αυτοι..;;;; τους δειχνει πως θα το κανουν οταν ερθει η ωρα τους και οι μανες τα κρατανε εστω και κοιμησμενα μεσα στον οχλο του χορου και της μουσικης για να πολεμισουν μαζι με τους αλλους το θεριο!

Ξαφνικα..."απανω κοπελιαροι", φωναζει καποιος πιο παλιος..ή ενας γηρεοτερος προσταζει: "φερτους πιοτο"... εκεινοι μαλλον καταλαβαν οτι το θεριο...η μαγισσα του Σποιτικου γλεντιου δεν νηκατε..οποτε προσταζουν μαλλον για να κουραστουν και ετσι να λυτρωθουν οι γλεντιστες και ο κοσμος ολος, μηπως!!!! και τους αφησει να πανε στο σπιτι και να ξεκουραστουν ...οσπου ξανα, αλλη μια φορα να τους κυριευσει και ου το καθεξις και εις τους αιωνας των αιωνων....
Ολες εκεινες τις ωρες λοιπον, εις ενδειξη τιμης και σεβασμου στους προγονους μας! και στους στους παππουδες και γιαγιαδες μας! και στους γονεις μας! και στους χωριανους! Και στην "μαγισσα" του γελντιου μας που μας χαρησαν αυτο το δωρο για να μπορουμε να περναμε κι εμεις ομορφες στιγμες και να θυμωμαστε ο ενας τον αλλον αλλα και τον τοπο μας...εκεινες τις ωρες ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΤΟΛΜΗΣΑΙ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙ ΜΕ ΤΟ ΚΙΝΗΤΟ ΤΟΥ Ή ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΟΤΙ ΔΗΠΟΤΕ ΑΛΛΟ (ΕΑΝ ΣΥΝΕΒΗΚΕ ΠΟΤΕ...ΣΠΑΝΙΟ!) ΓΙΑΤΙ Ο ΔΙΠΛΑΝΟΣ ΣΕ ΚΕΡΝΑΓΕ ΚΑΙ ΣΟΥ ΕΛΕΓΕ :"ΕΔΩΝΑ ΗΡΘΕΣ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙΣ;" ΔΗΛΑΔΗ ΚΛΕΙΣΤΑ ΟΛΑ..ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΣΤΙΓΜΕΣ ΕΚΕΙΝΕΣ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΔΙΚΙΕΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΒΡΕΘΟΥΝ ΣΤΑ ΜΕΡΗ ΜΑΣ ΚΑΙ ΝΑ ΖΗΣΟΥΝ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΣΚΗΝΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ.
Ετσι γινετε εκει..σε εκεινο το μικρο χωριο...
Και για οποιον πιστευει οτι το καφενειο βλαπτει...να γνωριζει οτι το καφενειο ειναι σχολειο! Αποδεδειγμενο.
*Η μαγισσα του γλεντιου μπορει να ειναι η αγρια μουσικη μας...Μπορει να ειναι συνδιασμος πολλων πραγματων σε ενα...ποιος ξερει;; Ουτε εγω δεν γνωριζω, οπως δεν γνωριζω γιατι αναφερθηκα σε μαγισσα..σε θεριο του γλεντιου , γνωριζω ομως οτι ειναι ενα φαινομαινο ανεξηγητο που οποιος προσπαθησαι να το αναλυσει.....γλεντισαι και περασαι καλα.

You, Morfi Diakogeorgiu, Ιωάννης Χαλκιάς and 68 others 7 Comments

"Είναι αλήθεια ότι δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα πολλά γλέντια από το χωριό Σπόα, Καρπάθου. Ακόμα και σήμερα που είναι τόσο απλό για κάποιον να μαγνητοσκοπήσει μια σκηνή έστω, από ένα γλέντι με το κινητό του, ... αλλά ..., πάλι δεν φαίνονται δημοσιεύσεις και καταγραφές. Ίσως υπάρχει πολύ μικρό αρχείο στα χέρια λίγων. Ρωτούν πολλοί, γιατί; Άλλοι θεωρούν ότι δεν γίνεται τίποτα στο χωριό αυτό. Άλλοι ψάχνουν και δεν βρίσκουν...

Δεν αναφέρομαι σε γλέντια γάμων, βαπτίσεων κ.τ.λ., γιατί εκείνα τα καταγράφει επαγγελματίας συνήθως. Αναφέρομαι στα πάμπολα εκείνα γλέντια που γεννήθηκαν "στο καφενέ" στο κέρασμα: "βάλε εκεί μια μπύρα μωρέ" ή στο "ε! καθαρίζεις καμιά σαρδέλα και καμιά φέτα ψωμί.." ή στο "ψήσε μωρέ και μια φούχτα αθερινό..." Σε εκείνες τις στιγμές αναφέρομαι. Εκείνες λοιπόν οι ώρες που ακολουθούν, πολλές φορές μπορεί να γίνουν και 6-7-8... ώρες... είναι τόσο γνήσιες, τόσο δυνατές και τόσο αληθινές, όπως μας τις άφησαν οι παππούδες, οι γιαγιάδες, οι πατεράδες μας και οι χωριανοί μας, καθαρές από το χέρι τους στο δικό μας, που σε καθηλώνουν. Σε φέρνουν σε εσωτερική ένταση καλής διάθεσης, που δημιουργεί τέτοια ενέργεια, η οποία μόνο με τραγούδι από τους τραγουδιστές, με παιξίματα από τα όργανα, με δύναμη ψυχής παρατηρητών και βλέμματα γυαλισμένα και ξεκάθαρα από κανένα δάκρυ που κυλάει που και που (πολλές φορές σκέφτεσαι και δεν βρίσκεις λόγο που δάκρυσες όταν σε αρπάξει "η μάγισσα του Σποΐτικου γλεντιού) μπορεί να διοχετευτεί προς τα έξω.

Η μάγισσα εκείνη είναι τόσο φανταστική για τους έξω και τόσο αληθινή για τους μέσα, εκείνους που παλεύουν να πουν κάτι σε μια στιγμή χαράς, μέθης, λύπης... που επιφέρει πλήγμα στο μυαλό και στην καρδιά, τόσο σκληρό που λες μέσα σου θα την νικήσω..., θα παίξω κι άλλο... θα τραγουδήσω κι άλλο..., θα πιω πιο πολύ κρασί..., ώστε να γίνω ένα με την δύναμη της μάγισσας του γλεντιού και να την πολεμήσω!! να την ημερέψω!! να την κάνω να με υπακούσει!! να μην με τραυματίζει άλλο. Είναι θεριό όμως..., θεριό που τρώει και θρέφεται από τα συναισθήματα της στιγμής εκείνης του γλεντιού... και όσο μάχεσαι κοιτώντας την παρέα, θέλοντας να πεις κι άλλα λόγια... το μυαλό σου γυρίζει... και το θεριό μεγαλώνει και σε κυριεύει..., μπαίνει μέσα σου και μιλάει με την γλώσσα σου κι ύστερα... ύστερα αφού κυριεύσει την παρέα των γλεντιστών, δένει τους γύρω παρατηρητές χέρι-χέρι και αφού εκείνοι δεν πρόλαβαν να μιλήσουν με την γλώσσα, η μάγισσα - εκείνο το θεριό του γλεντιού, μπαίνει μέσα τους και μιλά με την γλώσσα του σώματός τους και αρχίζουν τον χορό... και του μικρούς-μικρούς τους βάζει και ακούνε με γουρλωμένα μάτια, σαν να λένε "μα τι κάνουν αυτοί;", τους δείχνει πώς θα το κάνουν όταν έρθει η ώρα τους και οι μάνες τα κρατάνε έστω και κοιμισμένα μέσα στον όχλο του χορού και της μουσικής για να πολεμήσουν μαζί με τους άλλους το θεριό! Ξαφνικά... "απάνω κοπελιάροι", φωνάζει κάποιος πιο παλιός... ή ένας γηραιότερος προστάζει: "φέρ' τους πιοτό"... εκείνοι μάλλον κατάλαβαν ότι το θεριό, η μάγισσα του Σποΐτικου γλεντιού δεν νικάται... οπότε προστάζουν μάλλον, για να κουραστούν και έτσι να λυτρωθούν οι γλεντιστές και ο κόσμος όλος..., μήπως(!) και τους αφήσει να πάνε στο σπίτι και να ξεκουραστούν... ώσπου ξανά, άλλη μια φορά να τους κυριεύσει... και ου το καθεξής και εις τους αιώνας των αιώνων...

Όλες εκείνες τις ώρες λοιπόν, εις ένδειξη τιμής και σεβασμού στους προγόνους μας(!) και στους παππούδες και γιαγιάδες μας(!) και στους γονείς μας(!) και στους χωριανούς(!) και στην "μάγισσα" του γλεντιού μας..., που μας χάρισαν αυτό το δώρο για να μπορούμε να περνάμε κι εμείς όμορφες στιγμές και να θυμόμαστε ο ένας τον άλλον αλλά και τον τόπο μας..., εκείνες τις ώρες ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΤΟΛΜΗΣΕ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙ ΜΕ ΤΟ ΚΙΝΗΤΟ ΤΟΥ Ή ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΟΤΙΔΗΠΟΤΕ ΑΛΛΟ (ΕΑΝ ΣΥΝΕΒΗΚΕ ΠΟΤΕ... ΣΠΑΝΙΟ!), ΓΙΑΤΙ

Ο ΔΙΠΛΑΝΟΣ ΣΕ ΚΕΡΝΑΓΕ ΚΑΙ ΣΟΥ ΕΛΕΓΕ: "ΕΔΩΝΑ ΗΡΘΕΣ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙΣ;", ΔΗΛΑΔΗ ΚΛΕΙΣΤΑ ΟΛΑ..., ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΣΤΙΓΜΕΣ ΕΚΕΙΝΕΣ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΔΙΚΙΕΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΒΡΕΘΟΥΝ ΣΤΑ ΜΕΡΗ ΜΑΣ ΚΑΙ ΝΑ ΖΗΣΟΥΝ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΣΚΗΝΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ.

Έτσι γίνεται εκεί... σε εκείνο το μικρό χωριό... και για όποιον πιστεύει ότι το καφενείο βλάπτει... να γνωρίζει ότι το καφενείο είναι σχολειό! Αποδεδειγμένο.

"Η μάγισσα του γλεντιού μπορεί να είναι η άγρια μουσική μας..., μπορεί να είναι συνδυασμός πολλών πραγμάτων σε ένα... ποιος ξέρει. Ούτε εγώ δεν γνωρίζω, όπως δεν γνωρίζω γιατί αναφέρθηκα σε μάγισσα, σε θεριό του γλεντιού..., γνωρίζω όμως ότι είναι ένα φαινόμενο ανεξήγητο, που όποιος προσπάθησε να το αναλύσει... γλέντησε και πέρασε καλά."

04. Μανώλης Δημελλάς
(γλεντιστής, ερευνητής, δημοσιογράφος, συγγραφέας)
[2018.12.19]

Κωστής Βασιλαράκης, τ' άχολο περιστέρι της Καρπάθου

link πηγής

Κωστής Βασιλαράκης, τ΄άχολο περιστέρι της Καρπάθου, του Μανώλη Δημελλά

verena.gr/content/κωστής-βασιλαράκης-τ΄άχολο-περιστέρι-της-καρπάθου-του-μανώλη-δημελλά

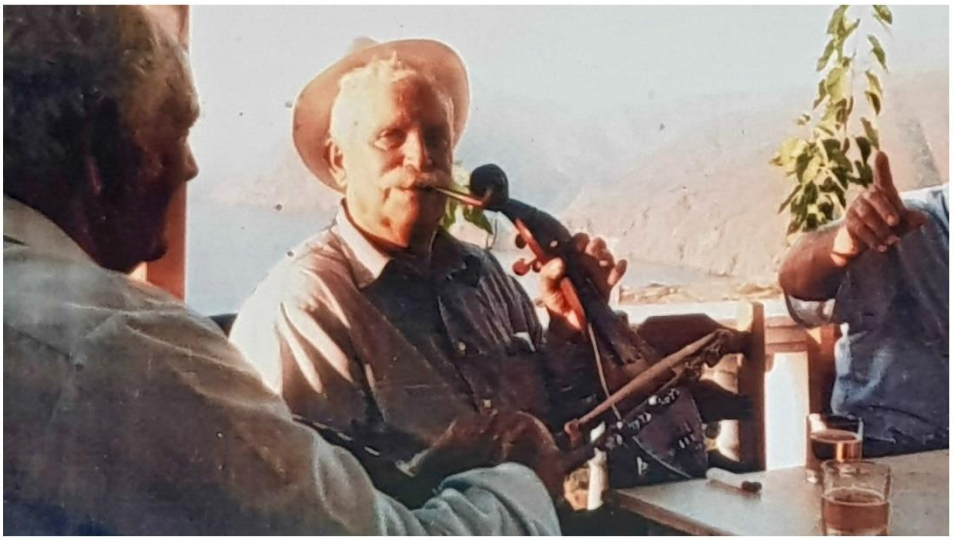

Ήταν χτυπημένος από τον καρκίνο κι αφού ολοκλήρωσε τις θεραπείες του στην Αθήνα, επέστρεψε όρθιος στην Κάρπαθο. Εκείνο το καλοκαίρι, του 2018, ετούτος ο ξεχωριστός λεβέντης πήγαινε δυο φορές τη μέρα στο καφενείο, χαιρόταν τους φίλους, καμάρωνε το τόπο του.

Στο γλέντι τις Άπλα, στο χωριό Σπόα, ήταν η τελευταία φορά που βγήκε από το σπίτι. Στο λιτό, μα πανέμορφο εκκλησάκι, είχε κάμει ένα τάμα και δεν απουσίαζε από τη χάρη της τα τελευταία 52 χρόνια! Προσκύνησε, στάθηκε στο γλέντι και το συναίσθημα του βγήκε ποιητικά:

«Όταν θωρώ τους φίλους μου, παίρνει η καρδιά μου αέρα

Μόνο χολιό που με έπιασε η αρρώστια εις τα γέρα

Εγέρασα παράωρα κι ήρθε ο καιρός να φυω

Ναρχεστε να γλεντίζουμε και στο νεκροταφείο».

Μετά το γλέντι γύρισε στο λατρεμένο του χωριό, στο Όθος, θα του έμενε ακόμη ένας μήνας ζωής.

Ο Κωστής Βασιλαράκης σε όλη τη διαδρομή της ζωή του υπήρξε ο Καρπάθιος μουσικός πρότυπο, δεν ήταν μόνο το ταλέντο, το ήθος κι ο φωτεινός χαρακτήρας του, που τον έκαναν να ξεχωρίσει.

Ήταν η εργασία, ο καθημερινός του μόχθος, που είναι συνυφασμένα με την πιο μακριά, την πιο λαμπερή κι αγωνιστική ιστορία της Καρπάθου.

Μάστορας στις οικοδομικές κατασκευές, με ειδικότητα στον σοβά, ο Κωστής έδωσε πνοή, ζωντάνεψε και δόξασε τη λύρα, ενώ ταυτόχρονα αναδείκνυε τις αρχιτεκτονικές δημιουργίες, γνώριζε τον τρόπο να τις «ντύσει» και να τις κάνει να σταθούν κόντρα στις αλλαγές τις κοινωνίας και στον αδάμαστο χρόνο.

Γεννήθηκε το 1926, λυράρης ήταν ο παππούς, λυράρης κι ο πατέρας του.

Ο Κωστής ήταν η τρίτη γενιά μουσικών της οικογένειας, ακόμη και οι επόμενες, οι σημερινές γενιές, ακολούθησαν στα ίδια βήματα και μάλιστα δεν περιορίστηκαν στο παίξιμο της λύρας.

Ο προπάππους του είχε καταγωγή από την Όλυμπο, τράβηξε για την Κάσο, εκεί βρήκε μεροκάματο στην οικοδομή.

Εκτός από τη μουσική η οικογένεια Βασιλαράκη είχε μακριά παράδοση στα οικοδομικά, τα επιχρίσματα ή, όπως έχουμε μάθει να τα λέμε το σοβάτισμα, ήταν η ειδικότητα τους κι αυτό τραβούσε τέσσερις γενιές προς τα πίσω.

Αρκετά από τα νεοκλασικά που συναντάμε στην Κάρπαθο, στο συντριβάνι ή στο κέντρο του Απερίου, έχουν γίνει από τα χέρια των προγόνων του Κωστή Βασιλαράκη.

Ο Κωστής παρακολούθησε το ιταλικό σχολείο, έφτασε μέχρι και την πρώτη τάξη του Γυμνασίου. Από το 1938 και σε όλη την περίοδο του πολέμου, μέχρι την απελευθέρωση, η οικογένεια του ζούσε στις Βάτσες, εκμεταλλευόμενη τα κτήματα της Μονής του Αγίου Γεωργίου.

Ήταν το 1942, στον γάμο ενός πλούσιου Οθείτη, όταν ο Κωστής, έφηβος σε ηλικία 16 ετών, έπαιξε για πρώτη φορά επαγγελματικά λύρα. Ίσως να πρέπει να υπογραμμίσουμε τους κανόνες, που εκείνα τα χρόνια ακολουθούσαν το καρπάθικο γλέντι.

Ο Κωστής λοιπόν διδάχτηκε το σεβασμό, έμαθε να στέκει ταπεινά, πάντοτε πίσω από τον πατέρα του και να δείχνει καρτερία για τους πρωταγωνιστικούς μουσικούς ρόλους που δεν άργησαν να έρθουν.

Το 1953, μαζί με έναν άλλο Οθείτη, τον Δήμο Θεοχαρίδη, έφυγαν από την Κάρπαθο και βρέθηκαν στη Κεφαλλονιά, για να εργαστούν. Λόγω του μεγάλου σεισμού, που είχε συμβεί το καλοκαίρι στο νησί, εκεί είχαν καταστραφεί πολλές κατοικίες και υπήρχε πολύ δουλειά στην ειδικότητα τους.

Όμως οι συνθήκες ήταν εξαιρετικά δύσκολες, έμειναν 3-4 μήνες κι έπειτα αποφάσισαν να ταξιδέψουν για τον Πειραιά.

Όπως έλεγε στην εγγονή του, Βασιλεία Βασιλαράκη, όταν βρέθηκε στην Κεφαλλονιά ήρθε, για πρώτη φορά, σε άμεση επαφή με άλλα είδη μουσικής και εννοούσε την πλούσια παράδοση των Επτανήσων.

Μάλιστα έπαιζε ένα κομμάτι, το «μάρς», κι έλεγε ότι έχει τον ίδιο μουσικό ρυθμό με κάποια ιταλικά τραγούδια.

Ο Κωστής έπαιζε στη λύρα δυο ρεμπέτικα τραγούδια, πολλά κρητικά, όλους τους καρπάθικους χορούς (αντιπατιτή, ζερβό, κάτω χορό κλπ), επίσης και δυο ιταλικά τραγούδια. Για τους σκοπούς έλεγε ότι **«τα πολλά τα παίζουν όλοι, τα καλά τα παίζουν λίγοι».**

Από νωρίς φάνηκε η επαγγελματική του συνείδηση και προτιμούσε να παίζει αυτά που τον συγκινούσαν και τα γνώριζε καλά.

Εκείνα τα χρόνια (1953) στον Πειραιά βρέθηκε και ο πατέρας του, για τρία χρόνια εργάστηκαν σε διάφορες οικοδομές. Τα καρπάθικα γλέντια δεν έλειπαν από τη ζωή του, έτσι ο Κωστής τη μια ήταν στα Καμίνια και την άλλη έτρεχε στις καρπάθικες γειτονιές στο Μαρούσι. Τότε στήθηκαν ανεπανάληπτα γλέντια, που έμειναν να στοιχειώνουν τη μνήμη όσων τα έζησαν και να αποτελούν ενεργό κομμάτι της αυθεντικής παράδοσης του νησιού.

Στον Πειραιά ήρθε σε επαφή και διδάχτηκε την κρητική μουσική. Όπως έλεγε ο ίδιος, σε ένα καφενείο, που πήγαιναν στο μεσημεριανό διάλλειμα από τη δουλειά, ήταν δυο ηλικιωμένοι κρητικοί που έπαιζαν μουσική κι από αυτούς έμαθε να παίζει κρητικά της τάβλας, το χανιώτικο κλπ.

Όπως θυμάται η εγγονή του, όταν επέστρεψε από τον Πειραιά, το 1956, έπαιξε κρητικά στην πλατεία του Όθους κι ο χορός ξεκινούσε από την Παναγία κι έφτανε μέχρι το Χριστό! Εκείνα τα χρόνια ήταν ο πρώτος που έσπασε τα δεδομένα, ο Κωστής Βασιλαράκης ξεκίνησε να παίζει κρητική μουσική στα μεγάλα γλέντια της Καρπάθου.

Με την επιστροφή στο νησί σύντομα θα ανοιχτούν οικοδομικές εργασίες στο χωριό Σπόα. Εκεί τα αδέλφια Βασιλαρά, μερακλήδες μετανάστες, θέλησαν να κατασκευάσουν τα σπίτια τους και να ξεχωρίζει η αρχιτεκτονική τους.

Τα πρώτα δυο χρόνια έμεινε στο ορεινό χωριό, τον αποδέχτηκαν κι εκείνος, αν και κατωχωρίτης μουσικός, πήρε πολλά στοιχεία από την ντόπια ξεχωριστή μουσική παράδοση.

Επέστρεψε στο Όθος και λίγο αργότερα παντρεύτηκε τη Σοφία Χατζαντώνη, που ήταν ερωτευμένος 6 χρόνια μαζί της. Είχε ξεχωρίσει αυτό το κορίτσι σε ένα πανηγύρι του Αγίου Παντελεήμονα, εκείνος ήταν 22 χρονών, έπαιζε λύρα και είπε μια μαντινάδα για κείνη που ήταν μόλις στα 14 της.

«Όλες οι κόρες όμορφες, μα μια μικρή μ΄αρέσει

που κάνει τη χωρίστρα της στης κεφαλής τη μέση».

Η Σοφία ντράπηκε κι αμέσως έκοψε από το χορό και έφυγε από το γλέντι.

Δεν ήταν μονάχα αυτή η μαντινάδα, της έχει τραγουδήσει περισσότερα από 30 δίστιχα, μάλιστα η εγγονή του δεν τα λησμονεί, κάθε φορά συγκινείται με τον ειλικρινή και άδολο έρωτα των προγόνων της και σιγοτραγουδά στη μνήμη τους μια μαντινάδα του παππού της:

«Όλοι αγαπούν τριαντάφυλλα μα εγώ το γιοσμαράκι

και το όνομα σου θα γραφτεί Σόφη Βασιλαράκη».

Στη συνέχεια το ζευγάρι παντρεύτηκε, έκαναν οικογένεια και έφεραν στον κόσμο δυο αγόρια και τρία κορίτσια.

Στις επόμενες δυο δεκαετίες, 1960-70, τα γλέντια ήταν καθημερινά, ειδικότερα στα γλέντια του καλοκαιριού δεν υπήρχε στιγμή ηρεμίας. Μα τότε τα γλέντια ήταν πολυήμερα, γνήσια και φορτωμένα συναισθήματα, ένας γάμος κρατούσε 5 μέρες!

Ο Κωστής λοιπόν συχνά άφηνε το σπίτι στο χωριό, πήγαινε στον οικογενειακό στάβλο στις Κάλενες, γιατί δεν ήθελε να τον ξυπνούν το πρωί οι παρέες και να τον παρασύρουν στο καφενείο.

Εκείνος διάλεγε να ξυπνήσει και να τραβήξει για τη δουλειά, στην οικοδομή, γιατί ο επαγγελματισμός τον χαρακτήριζε σε κάθε βήμα, εξίσου μεγάλο πάθος με τη μουσική είχε στην τέχνη του.

Αγαπούσε την οικοδομή, κάποτε μάλιστα του έφεραν έναν μικρό δεκάχρονο Ολυμπίτη, για να τον κάνει σοβατζή. Το παιδί μεγάλωσε, έμεινε επτά χρόνια στο Όθος. Ήρθε στα 10 και έφυγε 18 χρονών και δεν έμαθε μόνο την οικοδομική τέχνη και το σοβάτισμα, διδάχτηκε τα μυστικά της λύρα και έμαθε να τραγουδά!

Ο Κωστής Βασιλαράκης το 1968 ταξίδεψε για πρώτη φορά στην Αμερική, εκεί είχαν ήδη βρεθεί τα αδέλφια του. Ωστόσο αυτή η εμπειρία ήταν αρνητική, έμεινε οκτώ μήνες όμως δεν έμεινε ευχαριστημένος.

Επέστρεψε με την προοπτική να βρει δουλειά στην Ελλάδα, εκείνη την περίοδο πέθανε ο πατέρας του, τότε αυτός έγινε ο μουσικός του διάδοχος.

Να αναφέρουμε ότι όλα τα αδέλφια του παίζουν όργανα και είναι καλοί μουσικοί. Συνολικά ήταν 8 αδέλφια, 5 αγόρια και 3 κορίτσια, και τα πέντε αγόρια παίζουν μουσική.

Εκείνη την περίοδο, τέλη της δεκαετίας του 1960, πέθανε ακόμη ένας σημαντικός κατωχωρίτης μουσικός, ο Βαγγέλης Γεργατσούλης, από το χωριό Απέρι. Ο Κωστής θεωρούσε τον εαυτό του διάδοχο του πατέρα του αλλά και του Βαγγέλη Γεργατσούλη, ο Κωστής έλεγε ότι από αυτούς είχε πάρει τα πατήματα.

Σήμερα υπάρχουν δυο ημερολόγια γραμμένα από τα χέρια του. Πρόκειται για τετράδια με τις μουσικές του εργασίες από το 1974 μέχρι το 2005.

Μέσα σε αυτά αναφέρει στοιχεία από τις εκδηλώσεις, που τον καλούσαν για να παίξει λύρα. Σε αυτά καταγράφονται στοιχεία γάμων, η ημερομηνία, καθώς και το ποσό που έπαιρνε σαν όργανο.

Ενδεικτικά, μόνο για μια χρονιά, το καλοκαίρι του 1978, μετράμε τη συμμετοχή του σε 40 γάμους! Αν λοιπόν υπολογίσουμε χοντρικά, από το 1975 μέχρι το 2005, φτάνουμε τους 2.500 γάμους. Ο γιος του προσμετρά τις εκδηλώσεις συνολικά, γάμους, βαφτίσια και τα εφτά, αφού τότε ήταν μεγάλη γιορτή και καλούσαν όργανα, φτάνουμε περίπου τις 7.000 εκδηλώσεις που ήχησε η λύρα του!

Οδηγός μας, στο ταξίδι της ζωής του Κωστή Βασιλαράκη, είναι η εγγονή του Βασιλεία κι αυτό που εύκολα ξεχωρίζουμε στο λόγο της είναι οι αρχές και οι αξίες του λυράρη παππού της.

Ο Κωστής σεβόταν τη δουλειά των άλλων μουσικών. Δεν ήταν άνθρωπος του χρήματος, ήταν καλοπληρωμένο όργανο, όμως είχε αρχές που αποτελούσαν τον οδηγό της ζωής του.

Όταν βρισκόταν σε ένα χωριό και συναντούσε ένα έτοιμο γλέντι με ένα ζευγάρι όργανα, ακόμη κι αν τον καλούσαν στο τραπέζι ποτέ δεν θα έπιανε τη λύρα!

Στα πανηγύρια δεν πήγαινε μόνο για το γλέντι.

Είχε μια βασική αρχή για κάθε καρπάθικο πανηγύρι, για παράδειγμα στην Παναγία τη Βρυσιανή, στο Μεσοχώρι, στη Άπλα ή στην Ευαγγελίστρια, είχε αρχή να βρεθεί από την αρχή. Όλη η οικογένεια του έπρεπε να πάει στην εκκλησία, στη λειτουργία στο φαγητό και μετά θα ακολουθούσε το γλέντι.

Θεωρούσε προσβλητικό να βρεθεί αποκλειστικά στο γλέντι, χωρίς να αφήσει κάτι στην εκκλησιά, στο φαγητό ή στο υπόλοιπο πανηγύρι.

Στο Μεσοχώρι πήγαινε από την παραμονή, η γιαγιά του άλλωστε ήταν Μεσοχωρίτισσα, πήγαινε με τα πόδια μέσα από τα βουνά, με τη λύρα στο χέρι και το χαρακτηριστικό καπέλο και το σακάκι ριγμένο στη πλάτη.

Έμπαινε μέσα στο καφενείο, μαζί με το μπαρί του κι ήταν ο πρώτος που θα έβαζε το κρασί και τους μεζέδες πάνω στο τραπέζι για να ξεκινήσει το γλέντι.

Ήταναπό τους λυράρηδες που είχαν αντοχή, το παίξιμο του είχε διάρκεια έτσι ικανοποιούσε όλους του γλεντιστές. Για αυτό και τον αναζητούσαν στους γάμους, όπως και στα μεγάλα γλέντια. είναι χαρακτηριστικό ότι μέχρι και τα 80 χρόνια του, μπορούσε να παίζει τη λύρα τρεις και τέσσερις ώρες ασταμάτητα.

Όσοι τον γνώρισαν είναι σίγουρο ότι δεν ξεχνούν το ντύσιμο του. Ήταν πάντοτε καλοντυμένος, φορούσε κουστούμι, γραβάτα με το χρυσό της πιάσιμο.

Όπως και οι παλαιότεροι μουσικοί, ο Βλάχος, ο Φραγκιός βασιλειώτης, γνώριζαν ότι η εμφάνιση έπαιζε σημαντικότατο ρόλο στην παρουσία του οργανοπαίχτη. Δεν μπορούσε, δε γινόταν, να πάει οπουδήποτε χωρίς να έχει διαλέξει με προσοχή τα ρούχα του, ήταν το πρώτο βήμα για να κερδίσει τον σεβασμός των ανθρώπων. Ο ίδιος έλεγε συχνά, πως όταν έμπαινε σε ένα καφενείο στα Πηγάδια γνώριζε το σεβασμό που είχαν οι γιατροί κι εκείνος ήταν ένας οργανοπαίχτης.

Ακόμη ένα στοιχείο, από την καθημερινότητα του Κωστή Βασιλαράκη, ήταν ο αληθινός σεβασμός και η αναγνώριση προς τους άλλους οργανοπαίχτες και ταυτόχρονα το άνοιγμα του και η παράδοση της σκυτάλης στις νέες γενιές.

Υπήρχαν πολλοί άνθρωποι που τραβούσαν για το καφενείο στο Όθος, ζητούσαν να κάνουν παρέα με τον Κωστή, όπως και παλαιότερα έκαναν παρέα με τον πατέρα του. Όπως ο Μηνάς Παπαδάκης, ο Δημήτρης Τσαγκάρης, άνθρωποι που μετανάστευσαν στην

Αμερική και είχαν το μεράκι, το πάθος για το νησί και τις μουσικές του ιδιαιτερότητες.

Ένα από τα περιστατικά που αξίζει να αναφέρουμε συνέβη το 1981, την εποχή που παραδόθηκε ο δρόμος της Ολύμπου. Τότε λοιπόν περίμεναν τους επίσημους και τους βουλευτές, για να κόψουν τη κορδέλα.

Ο Κωστής ήταν στον γάμο του Αντώνη Παπουτσάκη, στη Βωλάδα, με μεγάλη παρέα, μεταξύ τους ήταν και πολλοί άλλοι ξακουστοί γλεντιστές.

Στις 4 τα ξημερώματα πήραν τον μπολτοζιέρη κι άνοιξαν το δρόμο, έκοψαν τις κορδέλες και τράβηξαν για στο Διαφάνι. Σύντομα στην παρέα προστέθηκαν οι Ολυμπίτες κι όλοι μαζί γλεντούσαν δυο μέρες. Αργότερα, όταν έφτασαν οι επίσημοι για να κόψουν τις κορδέλες και να εγκαινιάσουν το δρόμο δε βρήκαν τίποτα!

Ο Κωστής Βασιλαράκης ήταν ο λυράρης που δεν περιοριζόταν στα στενά όρια του χωριού του, ήταν κάτι παραπάνω από αγαπητός, ήταν αποδεκτός σε όλη την Κάρπαθο, κάτι αντίστοιχο για τα σημερινά δεδομένα είναι ο Ολυμπίτης λυράρης Μιχάλης Ζωγραφίδης.

Ακόμη μια ενδιαφέρουσα πτυχή της ζωής του, ενώ τα αδέλφια του, όπως και ο πατέρας του, κατάφεραν να κάνουν επαγγελματική ηχογράφηση, ο ίδιος δεν μας άφησε μια τέτοια κληρονομιά.

Το 1974 έγινε μια προσπάθεια, να γράψουν και τα τέσσερα αδέλφια μαζί έναν δίσκο, όμως δεν τα κατάφεραν. Αλλά και τη δεκαετία του 1980, που ήταν στην Ελλάδα και θα μπορούσε να μπει σε ένα στούντιο, τα απανωτά χτύπημα της μοίρας στην οικογένεια Βασιλαράκη δεν το επέτρεψαν. Τελευταία αποτυχημένη προσπάθεια επαγγελματικής ηχογράφησης του Κωστή έγινε από τον γιό του, όταν εκείνος έστειλε προκαταβολή και έκλεισε στούντιο στην Κρήτη.

Κληρονομιά μας οι 320 σελίδες ενός μοναδικού βιβλίου με θέμα την καρπάθικη λύρα και τους ντόπιους οργανοπαίχτες, που δυστυχώς ακόμη σήμερα παραμένει αμετάφραστο στα ελληνικά, σε αυτό ο Κωστής Βασιλαράκης έχει τιμητική θέση.

Η έρευνα, από τον αείμνηστο εθνικομουσικολόγο Rudolf Maria Brandl (1962-2018) κράτησε πολλά χρόνια, μέσα στο βιβλίο καταγράφονται πολλοί από τους μουσικούς της Καρπάθου.

Ο σπουδαίος Αυστριακός εθνομουσικολόγος ταξίδεψε και βρέθηκε πολλές φορές στην Κάρπαθο, δούλεψε με τους μουσικούς, ηχογράφησε τους σκοπούς τους, δούλεψε τα διαφορετικά παιξίματα, μετρούσε το τέμπο των σκοπών, προσπαθούσε να τους συγκρίνει μεταξύ τους.

Είχε διαλέξει τον Χαψή, το Νίκο Μάλτα, τον Σαρρή, τον Μανώλη Λαθουράκη, τον Ασπρομάτη, το Νταργάκη. Πρόκειται για οργανοπαίχτες με διαφορετική διαδρομή στα όργανα, ωστόσο όλοι τους είχαν πολύ αγάπη για τη μουσική.

Στο βιβλίο **DieVolksmusikderInselKarpathos**(Brandi,R. M. Reinsen, D.OrbisMusicarum, 1992) υπάρχουν 17 καταγραφές του Κωστή Βασιλαράκη, επίσης επιλέχθηκε μια φωτογραφία του κι αυτή έγινε το εξώφυλλο του βιβλίου.

Ο Κωστής γνώρισε πολλές δυσκολίες, όμως έμαθε να μην κρύβεται από τον πόνο, δεν απέφευγε το πένθος, κάποτε συμμετείχε στα γλέντια με το μαύρο περιβραχιόνιο περασμένο στο χέρι του.

Ρωτώ την εγγονή του, τη Βασιλεία, τι θα πει άχολο περιστέρι;

Κι εκείνη, που δεν αφήνει να σβήσει η μνήμη του, σιγοτραγουδά τη μαντινάδα του:

«Εγώ ήμουν το πουλί, το άχολο περιστέρι

που νυχτοξημερώνω μου Όθος Βολά κι Απέρι».

Άχολος ο Κωστής, αγέρωχος, ήρεμος, αθύμωτος. Σα να στέκει κάπου δίπλα μας, κρατά το δοξάρι και τη λύρα, εξακολουθεί να σκορπά τις μελωδίες του και να λάμπουν τα διαπεραστικά μάτια του!

Ένας γνήσιος άνθρωπος, ένας συνεπής αγωνιστής της ζωής, που έμαθε να φωτίζει τις ζωές των ανθρώπων με την ξεχωριστή μουσική και το τραγούδι του. Συνδύαζε και τις δυο τέχνες του, περήφανος για την μουσική του, αλλά και για τη μαστοριά του στην οικοδομή, από κείνους που εξακολουθούν να χτίζουν και να ανεβάζουν ψηλότερα την Κάρπαθο.

(Αρχείο φωτογραφιών Βασιλεία Βασιλαράκη)

Φωτογραφικό υλικό

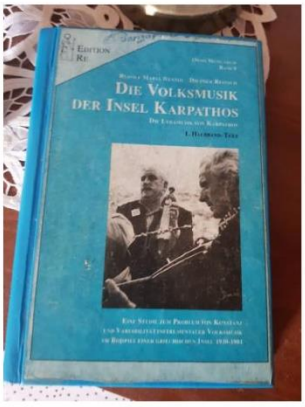

8/8